MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

____________________ hokimligi maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi

___________________ maktabgacha va maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi

__-umumiy o'rta ta'lim maktabi tarix fani o'qituvchisi

_____________________________ning

20__-20__-o'quv yili uchun

"YOSH TARIXCHI"

TO'GARAK HUJJATLARI

To‘garak a‘zolari haqida ma’lumot

№	Familiya ismi va sharifi	Tug‘ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to‘liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							

16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O‘tkazilgan xona_________________________

“______________________” To‘garak mashg‘ulotlar o‘tkazilish sanalari *To‘garak rahbari______________________*

t/r	*Sinfi*	*O‘quvchining ismi va familiyasi*	*Sentabr*				*Oktabr*				*Noyabr*				*Dekabr*				*O‘tilgan mavzu*

“________________________” To‘garak mashg‘ulotlar o‘tkazilish sanalari *To‘garak rahbari__________________________*

t/r	Sinfi	O‘quvchining ismi va familiyasi	Yanvar				Fevral				Mart				Aprel				May				O‘tilgan mavzu

MMIBDO‘________ ____________________________

20__-20__-o‘quv yili uchun tuzilgan “Yosh tarixshi” to‘garagining

ISH REJASI

№	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1.	**Tarixiy manbalar**			
2.	Kalendarlar tarixidan			
3.	Tarixda yil hisobi			
4.	Dunyo xaritasi tarixi			
5.	Eng qadimgi odamlar va ularning manzilgohlari			
6.	Qadimgi odamlarning turmush tarzi			
7.	Arxeologiya tarixidan			
8.	Qoyatosh suratlari			
9.	Yozuv – insoniyatning buyuk kashfiyoti			
10.	«Avesto» – ajdodlarimiz yaratgan ilk yozma tarixiy manba			
11.	Muzeylar			
12.	Yevropa va amerikada dastlabki sivilizatsiyalar			
13.	Qadimgi shaharlarning paydo bo‘lishi			
14.	Dunyoning qadimgi davlatlari			
15.	Qadimgi dunyoning yetti mo‘jizasi			
16.	O‘zbekiston hududidagi qadimgi davlatlar			
17.	**Tangalar – tarix guvohi**			
18.	Savdo yo‘llari			
19.	Yangi dengiz savdo yo‘llarining ochilishi			
20.	Ishlab chiqarish texnikasining paydo bo‘lishi			
21.	Transport vositalarining ixtiro etilishi			
22.	Aloqa vositalarining ixtiro etilishi			
23.	Maktab – bilim o‘chog‘i			
24.	Mirzo ulug‘bek va uning akademiyasi			
25.	Yurt obodonchiligi, adabiyot va san’at			
26.	Yevropada ilm-fan kashfiyotlari			
27.	Turkiston ma’rifatparvarlari			
28.	To‘maris va shiroq jasorati			
29.	Spitamenning qahramonligi			
30.	Arablarga qarshi xalq ozodlik kurashi			
31.	Jaloliddin manguberdi xalqimizning milliy qahramoni			
32.	Sohibqiron Amir Temur			
33.	Rossiya imperiyasi va sovet mustamlakachiligi			
34.	O‘zbekistonning tarixiy shaharlari			

Sana: "__" ____________ 20__-yil.Sinflar: _____.To'garak rahbari:___________

Mashg'ulotning mavzusi: **Tarixiy manbalar**
Mashg'ulotning maqsadi:
Ta'limiy – o'quvchilarga tarixiy manbalar haqida ma'lumot berish;
Tarbiyaviy – o'quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash;
Rivojlantiruvchi – olingan bilimlarni o'z o'rnida qo'llay bilish;
Mashg'ulotning usuli – Aralash, aqliy hujum, ajurli arra;
Mashg'ulotning turi – yangi bilim, ko'nikma va malaka hosil qilish.
Mashg'ulotning jihozi –"Tarix" 5-sinf uchun darslik, "Qadimgi dunyo tarixi" asari, mavzuga oid ko'rgazmali qurollar, plakatlar, tarqatma materiallar
Asosiy tushunchalar – sajdagoh, tarix, vatan, aziz joy;
Mashg'ulotning borishi.
I. Tashkiliy qism. a) salomlashish, b) davomat, c) yurtimiz va xorij xabarlarini so'rash.
II. O'tgan mavzuni mustahkamlash. (uyga vazifa tekshiriladi.)
III.Yangi mavzu.
«Tarix» arabcha so'z bo'lib, «o'tmish», «o'tgan voqealar haqida hikoya» degan ma'nolarni anglatadi.
Tarix odamlarning eng qadimgi zamonlardan to hozirgacha bosib o'tgan hayot yo'li, bugungi hayotni qanday qurganligi haqida ma'lumot beradi. Tarixni o'rganish orqali odamlarning uzoq va yaqin o'tmishda nima bilan mashg'ul bo'lganliklarini, qanday yashaganliklari hamda qanday tarixiy voqealar yuz berganligini bilib olasiz. Manbashunos olimlar ularni sinchiklab o'rganadilar va tarix fani uchun zarur ma'lumotlar to'playdilar. Tarixiy manbalar, o'z navbatida, moddiy (ashyoviy) va yozma manbalarga bo'linadi.
Moddiy manbalar. Qadimgi odamlarning suyak qoldiqlari, ular yashagan makon, turarjoylarning, shuningdek, qal'a va shaharlarning, sug'orish inshootlarining, uy-ro'zg'or hamda zebziynat buyumlarining qoldiqlari zarb etilgan tangalar, gerblar, muhrlar hamda mehnat qurollari moddiy manbalarni tashkil etadi. Moddiy manbalarni arxeologlar to'plashadi. Ular o'tmishda odamlar yashagan deb taxmin qilingan manzilgohlarda qazish ishlarini olib boradilar. Shu yo'l bilan moddiy manbalarni tashkil etuvchi turli ashyolarni topadilar. Ularning yaratilgan vaqtini va yoshini aniqlaydilar. Yozma manbalar. Yozma manbalar tarixiy manbalarning muhim va asosiy turidir. Bundan qariyb besh ming yil avval ayrim xalqlar yozish uchun alohida belgilar yaratdilar. Qoyatosh va qattiq buyumlarga o'yib tushirilgan bitiklar, hayvon terisi, daraxt po'stlog'i, keyinchalik qog'ozga yozilgan yozuvlar, turli davrlarda yozilgan qo'lyozmalar, kitoblar, shuningdek, arxivlarda saqlanayotgan tarixiy hujjatlar yozma manbalardir. O'zbekiston tarixiga oid eng qadimgi yozma manba «Avesto» kitobidir. Unda qadimgi tariximizga oid juda qimmatli ma'lumotlar mavjud. Qadimgi Xorazm, sug'd, baqtriya va turkiy yozuvlarida bitilgan yozma manbalar ham Vatanimiz tarixini o'rganishda katta ahamiyatga ega. Shuningdek, qadimgi Eron hukmdorlarining bitiklari, qadimgi Yunoniston (Gretsiya), Rim va Xitoy olimlarining asarlarida ham Vatanimiz tarixiga oid qimmatli ma'lumotlar yozib qoldirilgan.

Toshdan yasalgan mehnat quroli.

Devorga chizilgan rasm.

Toshga aylangan iz.

Xat yozilgan sopol.

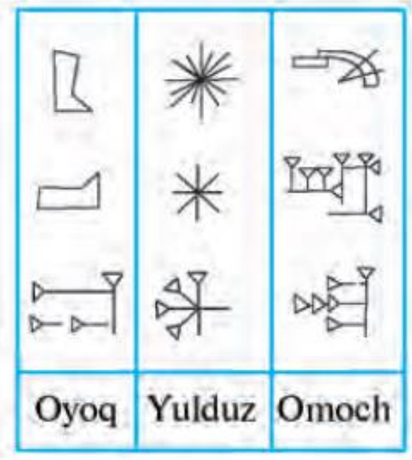

Rasmlarning mixxatli belgilarga aylanishi.

IV. Mustahkamlash. Mashg'ulotlikdagi topshiriqlar, savollar ustida ishlash.

Savol va topshiriqlar

1. Tarix fani haqida nimalarni bilib oldingiz?
2. Tarixiy manbalar nima va ular tarix fani uchun qanday ahamiyatga ega?
3. Moddiy (ashyoviy) va yozma manbalarni taqqoslang. O'xshash va farq qiluvchi jihatlarini aniqlang.
4. Vatanimizning qadimgi tarixi haqida yozib qoldirilgan yozma manbalar haqida so'zlab bering.

V. Baholash. Mashg'ulotda faol ishtirok etgan o'quvchilar baholanadi.

VI. Uyga vazifa. Savollarga javob yozib kelish.

*Maktab MMIBDO'*________ ____________________ *Sana*____ _______________*20__yil*

Sana: “__” ____________ 20__-yil.Sinflar: _____.To‘garak rahbari:_______________

Mashg‘ulotning mavzusi: Kalendarlar tarixidan
Mashg‘ulotning maqsadi:
Ta’limiy – o‘quvchilarga Kalendarlar tarixihaqida ma’lumot berish;
Tarbiyaviy – o‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash;
Rivojlantiruvchi – olingan bilimlarni o‘z o‘rnida qo‘llay bilish;
Mashg‘ulotning usuli – Aralash, aqliy hujum, ajurli arra;
Mashg‘ulotning turi – yangi bilim, ko‘nikma va malaka hosil qilish.
Mashg‘ulotning jihozi –”Tarix” 5-sinf uchun darslik, “Qadimgi dunyo tarixi” asari, mavzuga oid ko‘rgazmali qurollar, plakatlar, tarqatma materiallar
Asosiy tushunchalar – sajdagoh, tarix, vatan, aziz joy;
Mashg‘ulotning borishi.
I. Tashkiliy qism. a) salomlashish, b) davomat, c) yurtimiz va xorij xabarlarini so‘rash.
II. O‘tgan mavzuni mustahkamlash. (uyga vazifa tekshiriladi.)
III.Yangi mavzu.
Kalendar tarixi. «Kalendar» lotincha so‘z bo‘lib, o‘zbek tilida «qarz daftari», «har oyning birinchi kuni» degan ma’nolarni anglatadi. Hayotimizda esa kalendar vaqtning kunlarga, haftalarga, oylarga va yillarga bo‘lib hisoblanishidir. Kalendarda yil, oy va kunlarning nomlari yozib qo‘yilgan bo‘ladi. Kalendarlar bizning bobolarimiz tomonidan «taqvim»lar deb yuritilgan.
Yil – Yerning Quyosh atrofida bir marta aylanib chiqishi uchun ketadigan vaqt o‘lchov birligi. Unga ko‘ra, bir yil 365 kunga, har to‘rt yilda esa bir marta 366 kunga teng bo‘lib keladi. Hozir dunyoning ko‘p davlatlarida, shuningdek O‘zbekistonda ham foydalanilayotgan kalendar «Grigorian kalendari» deb ataladi. Kalendarning vatani. Dastlabki kalendar qadimgi Misrda yaratildi. Misrliklar o‘zlari uchun hayot-mamot masalasi bo‘lgan Nil daryosining qachon toshishini kuzatganlar. Misrliklar Nil daryosining toshqiniga qadar kanallarni tozalab, to‘g‘onlarni tuzatib qo‘yishlari kerak edi. Kundalik kuzatuv daryoning keyingi toshqiniga qadar oradan 365 kun o‘tishini ko‘rsatgan. Shu tufayli misrliklar 365 kunni 30 kunlik qilib, 12 oyga bo‘lganlar. Qolgan besh kunni bayram kunlariga ajratib, yil oxiriga qo‘shimcha sifatida joylashtirganlar. Shu tariqa dastlabki kalendar vujudga keldi. Biroq, misrliklar yil hisobida 6 soatga yanglishgan edilar. Bu 6 soatlik farq har 4 yilda bir sutkalik xatolikni keltirib chiqargan. Yuliy kalendari. Qadimgi Rim davlati hukmdori Yuliy Sezar mil.av. 46-yilda yangi kalendar joriy etdi va yil boshini 1-yanvarga ko‘chirdi. Yangi kalendar Yuliy kalendari deb ataldi.1 Misrliklar kalendarida har 4 yilda to‘planib qoladigan bir kunni yo‘qotish uchun fevral oyi to‘rt yilda bir marta 29 kun davom etadigan qilib belgilandi. Fevral oyi 29 kun bo‘lib keladigan yilda bir yil 366 kunni tashkil etdi. Biroq, Yuliy kalendari bo‘yicha olib boriladigan yil hisobida ham xatolik bor edi. Bu xatolik tufayli dunyoda yil hisobi har 400 yilda 3 kunga orqada qolib bordi.

Yuliy Sezar.

Grigorian kalendari.

Kalendardagi bu xatolik milodning 1582-yiliga kelib 10 kunni tashkil etdi. Oqibatda 1583-yilda bahorgi tengkunlikning 21-martga emas, 11-martga to‘g‘ri kelib qolishi xavfi tug‘ildi. Grigorian kalendari. Bu

xavfni bartaraf etish maqsadida Rim papasi Grigoriy XIII boshchiligida yangi kalendar joriy etildi. U yuqorida ta’kidlanganidek, «Grigorian kalendari» deb ataldi. Bu kalendarni joriy etganlar taklifi bilan 1582-yilning 4-oktabr kuni nihoyasiga yetgach birdaniga 15-oktabrga oʻtildi, ya’ni oʻrtadagi 10 kun tashlab yuborildi.1 Yuliy kalendari boʻyicha yil hisobida vujudga kelgan 10 kunlik farq shu yoʻl bilan barham topdi. Bahorgi tengkunlik yana 21-martga toʻgʻri keladigan boʻldi. Avvalgi xatolik yana takrorlanmasligi uchun fevral oyining har 400 yilda 100 marta oʻrniga 97 marta 29 kun, har 400 yilida 300 marta emas, 303 marta 28 kun boʻlib kelishi belgilab qoʻyildi.

Savol va topshiriqlar

1. Kalendar va uning ahamiyati haqida nimalarni bilib oldingiz?
2. Nima uchun bir yil 365 yoki 366 kundan iborat ekanligini izohlab bering.
3. Qadimgi misrliklar kalendarni qanday yaratgan edilar va bu kalendardagi xatolik nimadan iborat edi?
4. Yuliy kalendarini misrliklar kalendari bilan taqqoslang.
5. Grigorian kalendarining joriy etilishiga nima sabab boʻldi va unda Yuliy kalendaridagi xatolik qanday bartaraf etildi?

IV. Mustahkamlash. Mashgʻulotlikdagi topshiriqlar, savollar ustida ishlash.

V. Baholash. Mashgʻulotda faol ishtirok etgan oʻquvchilar baholanadi.

VI. Uyga vazifa. Savollarga javob yozib kelish.

Maktab MMIBDOʻ_________ ____________________ Sana____ ________________20__yil

Sana: "__" ____________ 20__-yil.Sinflar: _____.To'garak rahbari:_______________

Mashg'ulotning mavzusi: Tarixda yil hisobi
Mashg'ulotning maqsadi:
Ta'limiy – o'quvchilarga Tarixda yil hisobi haqida ma'lumot berish;
Tarbiyaviy – o'quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash;
Rivojlantiruvchi – olingan bilimlarni o'z o'rnida qo'llay bilish;
Mashg'ulotning usuli – Aralash, aqliy hujum, ajurli arra;
Mashg'ulotning turi – yangi bilim, ko'nikma va malaka hosil qilish.
Mashg'ulotning jihozi –"Tarix" 5-sinf uchun darslik, "Qadimgi dunyo tarixi" asari, mavzuga oid ko'rgazmali qurollar, plakatlar, tarqatma materiallar
Asosiy tushunchalar – sajdagoh, tarix, vatan, aziz joy;
Mashg'ulotning borishi.
I. Tashkiliy qism. a) salomlashish, b) davomat, c) yurtimiz va xorij xabarlarini so'rash.
II. O'tgan mavzuni mustahkamlash. (uyga vazifa tekshiriladi.)
III.Yangi mavzu.

«Milod» va «era» tushunchalari. Hozir dunyodagi davlatlarning ko'pchiligida, jumladan O'zbekistonda ham milodiy yil hisobi qo'llanadi. (Siz bilan biz yashayotgan yil milodiy yildir). Milodiy yil hisobiga Iso payg'ambar tug'ilgan yil asos qilib olingan.

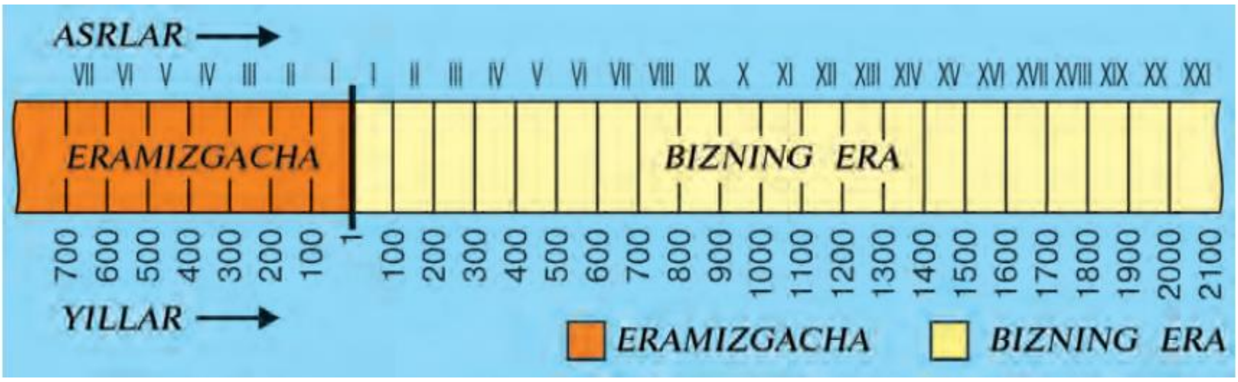

Milod (arabcha so'z bo'lib, o'zbek tilida «tug'ilish» degan ma'noni anglatadi) – hozirgi yil hisobimizning boshi. Tarix kitoblarida «milod» so'zining o'rnida «era» so'zi ham ishlatiladi. «Era» so'zi «boshlang'ich raqam», ya'ni yil hisobining boshi ma'nosini anglatadi. Milodiy yil hisobida 1-yanvar yil boshi deb e'tirof etilgan. U hozirgi yilimiz boshlangan birinchi kundir. Tarix kitoblarida, Iso payg'ambar tug'ilganidan avval bo'lib o'tgan voqealarga nisbatan «miloddan avvalgi» (qisqacha: mil. avv.) iborasi qo'shib yoziladi. (Masalan: «Miloddan avvalgi IV–III asrlarda lotin alifbosi yaratilgan»). Milodgacha yil hisobi. Milodgacha turli xalqlar yil hisobini turlicha olib borganlar. Masalan, dastlab yil hisobini ekinlarning hosilini yig'ishtirib olish boshlangan kundan boshlaganlar va uni yilning birinchi kuni deb belgilab qo'yganlar. Qadimgi yunonlarda esa yil hisobi birinchi Olimpiya sport o'yinlari o'tkazilgan yildan boshlangan. Rimliklar esa Rim shahriga asos solingan yildan boshlaganlar. Siz tarixni o'rganishda yana bir holatni yodda tutingki, tarix fanida tarixiy voqea va hodisalar ro'y bergan asr Rim raqamida yoziladi. Masalan, I (1), II (2), III (3), IV (4), V (5), VI (6), VII (7), VIII (8), IX (9), X (10), XI (11), XII (12), XIII (13), XIV (14), XV (15), XVI (16), XVII (17), XVIII (18), XIX (19), XX (20), XXI (21) asr. XXI (21) asr 2001-yilning 1-yanvar kunidan boshlangan.

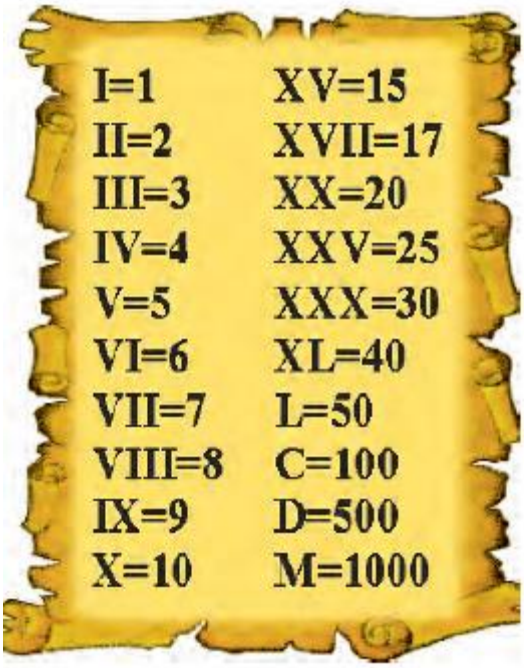

Rim raqamlari.

Yurtimizda ajdodlarimiz sug‘diy, xorazmiy, muchal va hijriy kabi yil hisoblaridan foydalanganlar. Hijriy yil hisobi. Dunyoning qator davlatlarida hijriy yil hisobi ham qo‘llaniladi. U Arabistonda yaratilgan. Bu yil hisobiga payg‘ambarimiz Muhammad (s.a.v.)ning milodiy 622-yilning 16-iyulida Makka shahridan Madina shahriga hijrat qilgani, ya’ni ko‘chgan vaqti asos qilib olingan. Bu sanadan hijriy birinchi yil boshlandi. O‘zbekiston Respublikasida hijriy yil hisobidan diniy marosimlar va bayram kunlarini belgilashda foydalaniladi. Xronologiya tushunchasi. Tarixda yuz bergan voqea va hodisalarning vaqtini aniqlash juda muhimdir. Busiz tarix fanini mukammal yaratib bo‘lmaydi. Tarixda yuz bergan voqea va hodisalarning vaqtini aniqlashda tarixchi olimlar xronologiya faniga murojaat qiladilar. Xronologiya vazifasiga ko‘ra tarix faniga yordamchi fandir. Bu fan yordamida olimlar qaysi tarixiy voqea va hodisa qachon ro‘y berganligini aniqlaydilar, ularning ro‘yxatini tuzadilar.

Savol va topshiriqlar

1. Milod va era tushunchalarining mazmuniga izoh bering.
2. «Miloddan avvalgi» iborasi nimani anglatadi?
3. Qadimda yil hisobi qanday olib borilgani haqida nimalarni bilib oldingiz?
4. Milodiy va hijriy yil hisoblariga qanday voqealar asos qilib olinganligini taqqoslang, ularning o‘xshash va farq qiluvchi jihatlarini aniqlang.
5. Xronologiya nima va u tarix fani uchun qanday ahamiyatga ega?

IV. Mustahkamlash. Mashg‘ulotlikdagi topshiriqlar, savollar ustida ishlash.

V. Baholash. Mashg‘ulotda faol ishtirok etgan o‘quvchilar baholanadi.

VI. Uyga vazifa. Savollarga javob yozib kelish.

Maktab MMIBDO‘________ ____________________ Sana____ ________________20__yil

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Hujjat Word variantda beriladi.

Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog‘lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so‘raladi.

Telegramda murojaatingizga o‘z vaqtida javob beriladi

Tarix fanidan 5-sinf o‘quvchilarga 34 soatli to‘garakni to‘liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Narxi: 15 ming so‘m

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To‘lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu OMONAT qilib beriladi.
To‘liq holda olganingizdan so‘ng:
Faqat o‘zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA HIYONAT QILMANG.